

ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

УДК 341.75(438)«04/14»:929.52 Гербурти

Олександр Кучик, Олег Цебенко

Львів, Україна

УЧАСТЬ ГЕРБУРТІВ У ДИПЛОМАТИЧНИХ МІСІЯХ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ПОЛЬЩІ

Розглянуто особливості становлення та розвитку польської дипломатичної служби та протокольної практики доби середньовіччя. Акцент робиться на практичну діяльність польських посольств до Франції та Швеції за участю Яна Гербурта.

Ключові слова: посольство, польський король, Ян Гербурт, дипломатична діяльність, протокол.

Oleksandr Kuchyk, Oleh Tsebenko

Lviv, Ukraine

THE HERBURTS' PARTICIPATION IN DIPLOMATIC MISSIONS OF MEDIEVAL POLAND

The peculiarities of formation and development of the Polish diplomatic service and protocol practice in the Middle Ages are considered. The practical activity of the Polish embassies in France and Sweden with the assistance of Jan Herburt is emphasized.

Key words: embassy, Polish king, Jan Herburt, diplomatic activity, protocol.

Александр Кучик, Олег Цебенко

Львов, Украина

УЧАСТИЕ ГЕРБУРТОВ В ДИПЛОМАТИЧЕСКИХ МИССИЯХ ПОЛЬШИ ЭПОХИ СРЕДНЕВЕКОВЬЯ

Рассмотрены особенности становления и развития польской дипломатической службы и протокольной практики эпохи средневековья. Внимание акцентируется на практической деятельности посольских миссий во Францию и Швецию с участием Яна Гербурта.

Ключевые слова: *посольство, польський король, Ян Гербурт, дипломатическая деятельность, протокол.*

Історія дипломатичних стосунків та дипломатичної служби епохи середньовіччя завжди викликала зацікавленість широкого кола науковців. Формування традицій та принципів ведення дипломатичних відносин, зародження основ української дипломатичної традиції, норм протоколу та етикету представляють значний інтерес. Особливо цікавим видається розгляд цієї проблематики через дослідження дипломатичної діяльності відомих персоналій.

В центрі нашої уваги буде розглядатися участь представників відомого роду Гербуртів у дипломатичних заходах польської корони в добу польсько-литовського урядування на українських землях у XV–XVI ст. Як відомо, поява на Русі роду Гербуртів була пов'язана з розпорядженням князя Владислава Опольського, виданого у Сяноку 23 листопада 1374 р., яким він надає братам Гербортові і Фрудришеві, званими Павче, дев'ять сіл в перемишльській землі. Цей факт став першою правовою підставою появи Фульштейнів на Русі¹. Розширення їхньої участі у суспільно-політичному житті Галичини сприяло зайняттю представниками цієї родини низки важливих посад в управлінській структурі Польщі. Серед них бачимо хорунжого, ловчого, чашника, підчашого, войського, підкоморія. Були серед них і депутати від руських земель: Миколай (1485–1537) є депутатом від подільської землі², а Ян (1478–1536) депутатом від перемишльської землі³.

З XV ст. представники цього роду Гербуртів залучалися до дипломатичної діяльності.

Поразка під Вілкомером 1.09.1435 р. військ опозиційного Великого князя Литовського Свидригайла та Лівонського ордену змусила лівонський орден відмовитися від подальших військових планів. Польська сторона розпочала мирні переговори, які були завершені 31.12.1435 р. підписанням «вічного» миру в Бресті (Білорусь).

За свідченням архівних матеріалів, першу дипломатичну місію з роду Гербуртів виконував Миколай Гербурт, згадуваний в істо-

¹ Laszczynska O. Rod Herburtow w wiekach srednich / O. Laszczynska. – Poznań, 1948. – S. 113.

² Varticularum Regni Poloniae Summaria. – Wyd. T. Wierzbowski. – T. II. – Warszawa, 1905–1919. – S. 856.

³ Teki Pawinskiego A. I. Liber quitantiarum Alexandri regis ab a. 1502 ad 1506; II. Liber quitantiarum Casimiri regis ab a. 1484 ad 1484. – Warszawa, 1897. – S. 162, 171.

ричних джерелах в 1423–1447 рр. Він брав активну участь у підготовці договору у 1435 р., маючи титул львівського ловчого. Саме так його згадує брестський мирний договір від 31.12.1435 р.⁴

Вже в середині XVI ст. один з представників роду відомий перемишльський єпископ Валенти Гербурт брав участь у діяльності місії дипломатичного характеру. Загалом характерним для середньовіччя впливом церкви та духовенства, була участь духовних осіб у вирішенні завдань дипломатичного характеру. Особливо того випадку, коли це стосувалося справ церковних. Так було цього разу, коли у 1561 р. відбувся Варшавський синод, в якому брав участь Валенти Гербурт. На синоді вирішувалось питання висунення делегатів від Польщі на Тридентський Собор. Спочатку король головою делегації визначив архієпископа Гнезненського, Я. Уханського, членами – В. Гербурта та абатів С. Фалецького і К. Геркхана. Коли восени цього ж року на скликаному королем з'їзді в Ломжі архієпископ Уханський, у зв'язку з його призначенням главою католицької церкви Польщі, відмовився від участі в посольстві, король прийняв рішення призначити головою делегації Валенти Гербурта⁵.

Тридентський Собор відбувався між 1545 та 1563 роками і мав чотири засідання. Свою назву носить від назви міста, де він проходив – Тренто (латинське Tridentum). Ще V Латеранський собор (1512–1517) почав реформу церкви, але в теології не було розв'язано багато спірних питань. У зв'язку з політичною ситуацією часу реформацій папа Павло III зміг відкрити наступний собор лише 13 грудня 1545 р. Тридентський собор був одним з найважливіших соборів в історії церкви, оскільки основною метою його була відповідь реформації. Для початку було вирішено прийняти до розгляду питання вчення та декретів реформації. Собор оголосив будь-які відхилення від католицизму ерессю.

Валенти Гербурт прибув до Тридента 14 жовтня 1562 р. і вже 23 жовтня прийняв участь в засіданнях Собору. За свідченням архівних матеріалів участь Гербурта в обговореннях була мізерною. Це пояснюється тим, що він не отримав докладних королівських інструкцій. Король дав йому лише загальні вказівки щодо проблем католицької церкви в Польщі, подальше існування якої залежало від

⁴ Laski J. Commune incliti Poloniae regni privilegium constitutorum et indultum publicitus decretorum / J. Laski. – Kraków, 1506. – S. 151.

⁵ Hawelka Antoni – Heryng Teodor. Polski słownik biograficzny. – Wrocław-Warszawa-Kraków, 1961. – IX. – S. 454.

ухвал Собору. Основні проблеми католицької церкви впливають із доктрини самого Валенти Гербурга, який був рішучим противником народного собору в Польщі і дуже критично відносився до наміру глави католицької церкви Якуба Уханського шукати порозуміння з представниками інших віросповідань. Опонуючи реформації, вважав, що у боротьбі з іновірством належить покладатися на сенат і коронних урядовців. Був рішучим противником гарантії релігійної вільності іновірців і твердив, що причиною розширення реформації є безкарність і відсутність впливу виконавчої влади проти реформації. Прихильник контрреформації вважав за необхідність заснування єзуїтських колегіумів. Рішення Собору сприяли посиленню ролі апостольської церкви в багатьох європейських країнах, передусім Іспанії, Франції, Італії, Австрії, Угорщині, Чехії.

В Речі Посполитій, зокрема в українських землях, контрреформація також сприяла католицизму, його наступу не лише на протестантські, але й на православні церкви. Водночас у пристосуванні тут до нових суспільно-релігійних реалій католицька церква переосмислила свої схоластичні традиції, шукаючи початок зіткнення з елементами ренесансної культури. Це зумовило вплив контрреформації на розвиток шкільної освіти (єзуїтські школи), піднесення міжконфесійної полеміки.

Як бачимо польське посольство для участі у Триденському Соборі було сформоване з урахуванням специфіки розглядуваної проблематики. Таким чином, до складу делегації потрапили представники духовенства, що повинні були вирішити низку проблемних питань функціонування у Польщі католицької церкви. Слід також відзначити, що, як випливає з джерел, важливим атрибутом польських дипломатичних місій були інструкції. Сама інструкція, окрім питань формального характеру (хто і кого висилає, прізвищ, а також титулів послів), завіряла список справ, які послові чи послам доручено. Часом черговість і текст виступів, деколи докладні рекомендації, як уникнути розголосу щодо мети і результатів місії. «Особливо цього потрібно дотримуватись, щоби через англійського чи венеціанського послів, або будь-якого іншого прославлені по світі не були». Часом в інструкції визначався спосіб побуту посланців, яким заборонялося займатися торгівлею, що часто робили інші послы і «тим неславу короні чинили»⁶.

Слід відзначити, що після укладення Люблінської унії 1569 р.

---

⁶ Laski J. Commune incliti Poloniae regni privilegium constitutorum et indultum publicitus decretorum / J. Laski. – Kraków, 1506. – S. 113.

послів висилали від імені цілої Речі Посполитої і Великого князівства Литовського. Так, наприклад, послів Польської Корони і Великого князівства Литовського, які мали вирушити до Франції у 1573 р., Литву репрезентували двоє представників, Польщу – одинадцять, серед них вісім представляли сенат, п'ять – шляхту. Слід вказати, що серед делегатів було 9 католиків і 4 протестанти. Релігійна приналежність послів стане важливим моментом в ході даної посольської місії⁷. Отже, членами посольської делегації були познанський єпископ А. Конарський, серадський воєвода О. Ласкі, войницький каштелян Я. Течинський, гнезненський каштелян Я. Томицький, межиріцький каштелян А. Гурка, сяноцький каштелян Я. Гербурт, рацлавський каштелян С. Криський, маршалок надвірний литовський М. Криштоф Радзивілл.

Посольську місію до Франції за участю Яна Гербурта цікаво розглянути згідно норм дипломатичного протоколу і етикету, які існували в середньовічній Європі в XVI ст. Ці звістки добре збереглися в історичних документах і розкривають цікаві речі. Передував створенню місії елекційний сейм у Варшаві 16 травня 1573 р., де було сформоване посольство до новообраного короля Генріха Валуа для вручення йому акту виборів короля і супровід його з Франції до Польщі⁸. Як свідчать документи, сейм досить детально визначив поведінку учасників посольства, що навіть вказав число слуг для єпископа, воєвод, каштелянів і членів посольства з лицарського стану. Цей же сейм своєю ухвалою надав вибраним послам різноманітні інструкції. З тих інструкцій довідуємося, що сейм наполягав на тому, щоби «жоден посол ні під жодним приводом не спілкувався окремо з майбутнім королем, лише всі разом. А взагалі щоб старалися гідності польського народу в нічому не ображати»⁹.

Перед початком посольської місії розгорнулося досить жваве дипломатичне листування. Польські сенатори звернулися до саксонського курфюрста Августа Веттина (1526–1586), до бранденбурзького маркграфа Яна Юрія Гогензоллерна (1525–1598) з проханням для польських послів дозволу на вільний переїзд через територію їхніх володінь¹⁰. До 1 липня 1573 р. надійшли відповіді від

⁷ Laszczynska O. Rod Herburtow w wiekach srednich / O. Laszczynska. – Poznań, 1948. – S. 113.

⁸ De Noaills. Henri de Valois et la Pologne en. 1572. – Paris, 1867. – Т. III. – S. 149.

⁹ Ibid. – S. 419.

¹⁰ Orzelski J.M. Dzieje polskie od zgonu Zygmunta Augusta od roku 1572 do roku 1576 / J.M. Orzelski. – Т. I. – S.153; S. 31–32.

німецьких князів. Бранденбурзький маркграф в листі від 18 червня запевнив, «що жодних труднощів в його володіннях польські послы не зазнають». Подібно вчинив саксонський курфюрст, який в листі від 17 червня повідомив, що дозволить переїхати послам через свої володіння на шляху до Франції при умові, якщо на це погодиться імператор Максимілян II Габсбург¹¹. Імператор дав люблінському каштеляну Слупецькому листа, в якому висловив про нехіть поляків до його дому, неслухні слова на адресу імператора перед цілим світом. На кінець він висловлює своє невдоволення за відхилення при виборі короля кандидатури його сина архикнязя Ернеста.

Незважаючи на це, однак, послів, що їхали до Франції, обіцяв без перешкод пропустити через свої володіння. Але так як мають переїжджати через територію й інших князів Німецької імперії, без їх згоди не можна нічого вирішувати. Тому дає їм лист вільного проїзду, але мусять зустрітись з іншими князями німецької імперії¹². Аналізуючи вище передане дипломатичне листування можна стверджувати, що Польща і Німецька імперія перебували у неприязних відносинах. І хоча посольська недоторканість уже в часи середньовіччя була визнана загальним принципом, гарантованим законом і релігією, а тому її порушення вважалося образою Бога і Володаря, який посилав послів. Про те в цей період ці засади часто порушувались. Про це свідчить посольська місія польської делегації через територію держав Німецької імперії. Незважаючи на запевнення у вільному переїзді, польське посольство, що прибуло до Лейпціга 12 липня 1573 р., було затримане з наказу саксонського курфюрста Августа¹³. Охороняли їх надзвичайно пильно і навіть заборонили виходити за межі міста. Послы, обурені такою зневагою до Речі Посполитої, особливо від народу, з яким їх об'єднували мирні стосунки, направили до курфюрста 13 липня Яна Гербурта і белзького старосту Яна Замойського¹⁴. Август Веттин заявив Гербуртові, що послы прибули без дозволу імператора Німецької імперії і його власного. Що він немає наміру зневажити послів, лише переживає за їхню безпеку, бо побоюється, щоб перейшовши

¹¹ De Noaills. Henri de Valois et la Pologne en. 1572. – Paris, 1867. – Т. III. – S. 432; S. 153–154.

¹² Ibid. – S. 433–435.

¹³ Orzelski J.M. Dzieje polskie od zgonu Zygmunta Augusta od roku 1572 do roku 1576 / J.M. Orzelski. – Т. I. – S. 156.

¹⁴ Przewdziecki O. Jagiellonli polskie w XVI w / O. Przewdziecki. – Kraków, 1868. – Т. IV. – S. 90.

кордони його держави, не зазнали кривди від інших князів імперії. Натомість дає їм дозвіл на пересування і паспорти¹⁵. Під час зустрічі Ян Гербурт проголосив промову перед радою курфюрста. Вона не в останню чергу сприяла наказові Августа випустити польську делегацію з Лейпціга¹⁶. Мотивуючи необхідність швидкого доїзду до Франції, Гербурт заявляє: «вибравши собі зараз такого віддаленого князя, необхідно, щоб прибув до нас найскоріше, бо є ми оточені грізними противниками: турками, татарами, волхвами, які б на нас напали, ціле християнство було б під загрозою, бо Польща є передмур'ям його, і з його падінням і воно би захиталося»¹⁷.

У цей період у Європі відбувається активний процес формування і розвитку дипломатичного етикету та елементів протоколу. Порядок поведінки за кордоном власних дипломатів та ставлення до них приймаючої сторони, норми спілкування з іноземними послами, місце зустрічі посольської делегації, посольська резиденція, місце і церемонія аудієнції, одяг – все пов'язувалося з ідеологією держави, її місцем і вагою в системі міжнародних відносин тодішньої епохи. В цьому можна пересвідчитися на завершальному етапі польської посольської місії.

Незабаром 2 серпня польське посольство зупинилося в місті Вітек, на території Франції. Звідси ж прямо подалися до міста Metz. Відпочивали тут чотири дні, прийняті люб'язно і з почестями намісником Яном де Шевалле¹⁸. Прибув сюди також секретар французького короля Карла IX, привізши вельми важливу для послів інформацію, що король Генріх перебуває в Парижі і що першого вересня зможе сушею або морем вирушити до Польщі. Прибули також до міста Metz вітати їх єпископ з Лангрес Карл де Коре, Ян Люксембурзький зі свитою. Тут розроблено церемоніал в'їзду польської делегації до Парижа. Польські послы вибрали поміж себе Гербурта, Томицького і Замойського для вироблення способу, з яким будуть промовляти до самого короля, королеви-матері і єпископа де Аленсона¹⁹. 8 серпня вирушили з Metz та дісталися

¹⁵ Orzelski J.M. Dzieje polskie od zgonu Zygmunta Augusta od roku 1572 do roku 1576. – T. I. – S. 159.

¹⁶ Ibid. – S. 109–111.

¹⁷ Dzieduszycki Kl. Jan Herburt Kasztelan Sanocki. – Lwów, 1867. – S. 56.

¹⁸ De Noaills. Henri de Valois et la Pologne en. 1572. – Paris, 1867. – T. III. – S. 150.

¹⁹ Hejdenstejn R. Rerum Polonicarum libri. – Frankfurt, 1572 / R. Hejdenstejn. – S. 35–36.

в Париж 19 серпня²⁰. Біля брами міста їх вітали маршалок і весь двір Генріха Валуа, а також почесний почт, що складався з перших осіб і королівської родини²¹. Проїжджаючи через місто, проходили через пишну тріумфальну арку, поставлену на їх честь. Цей опис засвідчує важливість польської делегації для тогочасної Франції.

Французи захоплювалися барвистими та ошатними строями польських послів: всі були одягненні в шати із сукна, перешитого золотом і сріблом, оздобленого дорогоцінним камінням²². Кожний з послів мав вже призначене приміщення для проживання. Гербурт залишився у готелі де Фласант²³. Після дводенного відпочинку 21 серпня посли отримали аудієнцію в Луврі в Карла IX і королеви-матері Катерини Медичі²⁴.

Наступного дня прибули до королівського палацу, де їх прийняв Генріх Валуа. Розгляд пактів-конвентів викликав багато різних дискусій і роз'яснень. Були вони приводом суперечок, що виникали навіть поміж польськими послами, а саме до умови толерантного співіснування різних релігій²⁵. Познанський єпископ Адам Конарський запротестував проти прийняття цієї умови від свого імені і від імені цілого духовенства, від імені всіх сенаторів-католиків, показав протест примааса і інших єпископів²⁶. Серадський воєвода Альбрехт Ласкі від імені шляхти, а литовський маршалок Миколай Кшиштоф Радзивілл від імені цілої Литви засвідчили, що справді прийняли згадану умову. Вчинили це однак тільки для підтримання миру, але ж ніяк не підтримують це зараз.

Протестанти Томицький, Гурка, одолянівський староста Ян Зборовський і київський воєвода Олександр Пронський вимагали прийняття цієї умови. Гербурт, Замойський, молодший Фірлей і Миколай Томицький, як ревні католики засвідчили, що воліли би померти, аніж на волос відступити від засад католицької релігії.

---

²⁰ Orzelski J.M. Dzieje polskie od zgonu Zygmunta Augusta od roku 1572 do roku 1576 / J.M. Orzelski. – Т. I. – С. 164.

²¹ Przewdziecki O. Jagiellonli polskie w XVI w / O. Przewdziecki. – Kraków, 1868. – Т. IV. – С. 113.

²² De Noaills. Henri de Valois et la Polagne en. 1572. – Paris, 1867. – Т. III. – С. 354.

²³ Ibid. – С. 435.

²⁴ Orzelski J.M. Dzieje polskie od zgonu Zygmunta Augusta od roku 1572 do roku 1576 / J.M. Orzelski. – Т. I. – С. 165–167.

²⁵ De Noaills. Henri de Valois et la Polagne en. 1572. – Paris, 1867. – Т. III. – С. 409–411.

²⁶ Ibid. – С. 466.

Але не хотіли вдома через відмову підписатись затягувати діло²⁷. Коли король не знав, що робити, один з «іновірців», а саме Зборовський, сміливо відізвався, якщо король не запрягне цей пункт пактів-конвентів, то попрошається з надією стати королем Польщі. Коли Альбрехт Ласкі, Радзивілл репрезентували католицьку групу, а Томицький, Гурка, Пронський і Зборовський протестантську, то Гербурт і Замоїський визначені були в деякій мірі грати роль посередників і примирювачів²⁸. Зупинилися в кінці на тому, що король цей пункт пактів-конвентів прийняв, а протест познанського єпископа прийнято до відома²⁹. В подальшому зупинилися над самою формою документу щодо цього питання підготованого Гербуртом, Радзивіллом і Замоїським³⁰. Накінець, 10 вересня в костелі Нотер-Дам король присягнув на пактах в присутності закордонних послів, родини і численного двору³¹. Статті, на яких Генрих мав запрягнути, прочитав Гербурт, тоді як королі Карл і Генрих тримали свої руки на Євангелії. Після чого Гербурт промовив, на латині найперше до французького короля, а потім до Генриха, дякуючи останньому від імені всіх послів за підписання пактів-конвентів³².

Наступного дня ввечері королева-мати Катерина Медичі влаштувала послам пишний бенкет з видовищами³³.

У неділю 13 вересня в багато декорованому палаці паризького парламенту вручили польські послы новообраному королеві акт обрання короля³⁴. Швидко всі зібралися, тобто французький і польський король, і дві королеви, князь де Аленсон, наварський король, члени парламенту, судді, дворяни, загалом до 10 тисяч осіб. Увійшли польські послы, введені від вхідних дверей до підвищення, на якому знаходилися обидва королі, принесли з собою декрет обрання короля, закритий в срібній позолоченій коробочці. Після промови єпископа Конарського на бажання Генриха прочитав Гербурт

²⁷ Hejdensteyn R. *Rerum Polonicarum libri* / R. Hejdensteyn. – Frankfurt, 1572. – S. 39.

²⁸ De Noaills. *Henri de Valois et la Pologne en. 1572.* – Paris, 1867. – Т. III. – S. 350.

²⁹ *Ibid.* – S. 465–466.

³⁰ *Ibid.* – S. 466–467.

³¹ *Ibid.* – S. 437–443.

³² *Ibid.* – S. 43.

³³ Orzelski J.M. *Dzieje polskie od zgonu Zygmunta Augusta od roku 1572 do roku 1576* / J.M. Orzelski. – Т. I. – S. 178.

³⁴ De Noaills. *Henri de Valois et la Pologne en. 1572.* – Paris, 1867. – Т. III. – S. 468–470.

акт обрання короля, після чого прозвучало ще кілька промов, відповідно до обставин³⁵. Ці урочистості закінчилися пишним бенкетом, даним на честь польських послів французьким королем в Луврі.

28 вересня виїхали разом з французьким двором до Фонтанеблау, звідки самі подалися до Metz. Тут мали очікувати Генриха аби вранці зустрітися з ним. Хворий вже французький король Карл IX відпровадив брата аж до Вітре, але так як почувався що раз гірше, змушений був перервати подальшу подорож. Від імені посольства зичили королеві швидкого одужання, висловивши думку, «що з об'єднанням двох держав Польщі з Францією, для обох народів слід чекати як найкращих наслідків»³⁶.

Незабаром Гербурт отримав інше відповідальне завдання. Коли московський цар Іван Грозний зайняв південні Інфланти над Балтійським морем, Стефан Баторій став побоюватися, щоб окрім того і Швеція не зміцнила могутність свою зайняттям Інфлант. Коли одночасно шведський король Ян III запросив Баторія до союзу з метою об'єднання дій проти Москви, вислав Стефан Баторій Яна Гербурта до Стокгольма 1 травня 1576 р. з метою укладання умов майбутнього союзу³⁷.

Гербурт, прибувши до Стокгольму, був 08.08.1576 р. дуже приязно зустрінутий шведським королем. Під час цієї аудієнції Гербурт мав, між іншим, висловити побажання, «щоби шведи і поляки завжди в згоді були»³⁸. За підсумками цього посольства перекопано видно, що Гербурт доклав всіх старань, щоби досягнути для Польщі якнайкорисніших умов цього союзу. Шведський король мав відступити Польщі навіть Ревель (Таллін, Естонія) і краї, розташовані по лівому березі р. Нарви. Швеції мали приєднати території правого берегу, а Польща мала допомогти їй зайняти цю частину краю³⁹. Це посольство, яке Ян Гербурт відбув у Швеції, було одним з останніх завдань. Незабаром у 1577 р. Гербурт помер.

Як бачимо, проведений аналіз польської дипломатії XV – початку XVI ст. та участі в ній представників роду Гербуртів, засвід-

³⁵ Ibid. – S. 372.

³⁶ Orzelski J.M. Dzieje polskie od zgonu Zygmunta Augusta od roku 1572 do roku 1576 / J.M. Orzelski. – T. I. – S. 184.

³⁷ Hejdenstejn R. Rerum Polonicarum libri / R. Hejdenstejn. – Frankfurt, 1572. – S. 168.

³⁸ Ibid. – S. 168.

³⁹ Teki Pawinskiego A. I. Liber quitantiarum Alexandri regis ab a. 1502 ad 1506; II. Liber quitantiarum Casimiri regis ab a. 1484 ad 1484. – Warszawa, 1897. – S. 168.

чує їхню дієву участь у політичному житті тогочасної Речі Посполитої. Слід відзначити досить розвинений характер дипломатичної служби тогочасної Польщі з притаманними особливостями. Залучення до діяльності посольських місій широких кіл шляхти дозволяло надавати розвитку дипломатії певного демократизму. Таким чином, реалізовувалося прагнення шляхти до дієвої участі в управлінні державою та відстоювання її інтересів на міжнародній арені. 3-поміж Гербуртів на дипломатичній ниві гідно проявили себе Ян Гербурт, який брав участь у кількох місіях і виявив себе вмілим дипломатом у тогочасному розумінні цього терміну. З іншого боку, він зробив помітний внесок у зміцнення Речі Посполитої на міжнародній арені, будучи вихідцем із Сілезії, а проживаючи в українській Галичині.

Список використаних джерел та літератури:

1. AGAD.LL 27, k.61 Instrukcja Janowi Szczesnemu Herburtowi, poslowi do Turek 8.05.1598. – Warszawa, Chart TN. – T. 97.
2. De Noaills. Henri de Valois et la Polagne en. 1572. – Paris, 1867. – T. III.
3. Dzieduszycki Kl. Jan Herburt Kasztelan Sanocki / Kl. Dzieduszycki. – Lwów, 1867.
4. Hawelka Antoni – Heryng Teodor. Polski słownik biograficzny. – Wrocław-Warszawa-Kraków, 1961. – IX.
5. Hejdenstejn R. Rerum Polonicarum libri / R. Hejdenstejn. – Frankfurt, 1572.
6. Laski J. Commune incliti Poloniae regni privilegium constitutorum et indultum publicitus decretorum / J. Laski J. – Kraków, 1506.
7. Laszczynska O. Rod Herburtow w wiekach srednich / O. Laszczynska. – Poznań, 1948.
8. Varticularum Regni Poloniae Summaria. – Wyd. T. Wierzbowski. – T. I-V. – T. II. – Warszawa, 1905–1919.
9. Orzechowski S. Zywoť i smierec Jana Tarnowskiego / S. Orzechowski. – Sanok, 1855.
10. Orzelski J.M. Dzieje polskie od zgonu Zygmunta Augusta od roku 1572 do roku 1576 / J.M. Orzelski. – T. I.
11. Przedziecki O. Jagiellonli polskie w XVI w / O. Przedziecki. – Kraków, 1868. – T. IV.
12. Serwajicki M. Henryk Walety w Polsce / M. Serwajicki. – Kraków, 1976.
13. Teki Pawinskiego A. I. Liber quitantiarum Alexandri regis ab a. 1502 ad 1506; II. Liber quitantiarum Casimiri regis ab a. 1484 ad 1484. – Warszawa, 1897. – I.